

Mürze Fataly Ahundzada

Category: Kitapcy,Ýazyjy şahyrlaryň we alymlaryň terjimehaly
написано kitapcy | 23 января, 2025

Mürze Fataly Ahundzada Türk Dünyasının İlk Drama Yazarı

►MIRZA FETHALI AHUNDZADE

■ Mirza Fethali Ahundzade Kimdir?

Yarattığı eserlerle Türk kültür ve sanatına hizmet eden Mirza Fethali Ahundzade, 1812'de Azerbaycan'ın Şeki şehrinde doğmuştur. Annesi tarafından Güney Azerbaycan'daki Erdebil şehrine, Ahund Hacı Alesger'in yanına götürülmüştür. Alesger, Fatali'yi evlatlığa kabul etmiş, Fatali de onu babası saymıştır. 1825 yılına kadar Erdebil'de yaşamış, ailesiyle önce Gence şehrine oradan 1826'da doğduğu yer olan Şeki'ye yerleşmişlerdir. Güney Azerbaycan'da başladığı eğitimini burada tamamlamıştır. 1834'de Ahund Hacı Alesger'in yardımıyla Tiflis'e gitmiş ve tercümanlık görevine başlamıştır. 1836-1840 yılları arasında Tiflis'te Türkçe ve Fars dillerinde öğretmenlik yapmıştır. Ölümüne kadar Tiflis'te yaşayan Fatali, Azerbaycan Türkçesi, Osmanlı Türkçesi, Rus, Fars ve Arap dillerini çok iyi öğrenmiştir. Sanat hayatına, Azerbaycan Türkçesi ve Farsça şiirler yazarak başlamıştır. Eserlerinin büyük bir kısmını çağdaşları olan sanatçılara yazdığı manzum mektuplar oluşturur. 1850-1855 yılları arasında drama yazmaya başlamış, Türk dünyasının ilk örnekleri olan altı komedi yazmıştır.

Döneminin Azerbaycan hayatını usta bir dil ile yansıtan Fatali, 1857'de alfabe üzerinde çalışmaya başlamıştır. Arap alfabesinin ıslahı ve alfabe reformu için projeler hazırlamıştır. İlk proje Arap alfabesi, sonrakiler Latin alfabesi üzerine hazırlanmıştır. 1863 yılında İstanbul'a gelmiş, alfabe üzerine yaptığı çalışmalarını dönemin sadrazamına sunmuştur. Fatali'nin kullandığı dil, toplumun her kesimine hitap edebilmiştir. Eserlerinde dilde birliğini

yaşatmaya özen gösteren Fethali, Gökalp'e göre, Gaspıralı İsmail Bey kadar iyi bir Türkçüdür. Türk fikir ve edebiyatı alanındaki en önemli faaliyeti Türkçe tiyatroyu ilk yazan kişi olmasıdır.

1878'de Tiflis'de vefat etmiştir. En önemli eserleri arasında Temsilat, Kemalüd Dövle Mektupları, Hekayeti Hırs Guldurbsan, Hekayati Molla, İbrahimelil Kimyager, Seçilmiş Eserler bulunmaktadır. 1857'de kaleme aldığı Aldanmış Kevakib adlı eseri ise, Azerbaycan edebiyatında yeni bir sayfa açmıştır. Kendisine şöhret kazandıran önemli şiirleri arasında; Puşkin'in ölümüne ithafen yazdığı Şark Şiiri, Zakir'e Mektup ve Yeni Alfabe Hakkında Manzume sayılabilir. Bunlar dışında komediler ve piyesler yazmıştır.

Geniş bilgi için:
http://www.academia.edu/6170361/Mirze_Feteli_Ahundzade_Mevlana_Hakkında_Yazyjy_şahyrlaryň_we_alymlyaryň_terjimehaly